

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio XXIII. De infallibilitate auctoritatis divinæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

peccaret. Quando autem ex pluribus, qui sunt electi, cognosci nequit quis eorum sit legitime electus, Ecclesia cogere omnes potest, ut prout iuri renunciant, sequi in ordinem redigant. Dubius etiam Pontifex, si nulla certa ratione de legitima eius electione constare queat, deponi potest ab Ecclesia, ut factum est in Concilio Constantensi. Ratio est, Ecclesia siquidem jus habet ad eligendum Pontificem, cui obedire valeat in conspectu Ecclesie, sed dubius Pontifex non est huiusmodi, ergo deponi potest, & alius eius loco per legitimam & claram electionem subrogari.

V.

Quæres, cum supra, Sect. 4. num. 8. dixerimus Pontificem hæreticum, non statim dignitate

& auctoritate Pontificia excidere, nec nisi hominum hac de re iudicium & sententia præcesserit, potestate illa & officio orbari: quæres inquam, quo pacto esse possit adhuc Caput Ecclesie, quandoquidem, ut supra diximus, Fides sit fundamentum Ecclesie, & sine ea nullus membrum Ecclesie esse possit, multo minus caput. Sed contra, nullus enim dicit Pontificem, cuius hæresis esset occulta, ipso facto dignitate illa ac munere orbari, hic tamen, ut constat, eadem est difficultas. Respondetur itaque Fidem, sicut non est necessaria ad potestatem ordinis, ita nec ad potestatem jurisdictionis; unde quamvis non sit propriè membrum Ecclesie, Deus tamen per quemcunque potest in Ecclesiam suam influere.

Quæritur ne Papa hæreticus possit esse Caput Ecclesie.

Fides sicut non ad potestatem ordinis, ita nec ad potestatem jurisdictionis est necessaria.

DISPUTATIO VIGESIMA TERTIA.

De infallibilitate auctoritatis divinæ.

FIDEI falsum subesse non posse, in superioribus fusè declaratum est, quòd nimirum divinæ veritati, quæ nec fallere potest nec falli, tanquam objecto formali innitatur, indeque firmitatem suam & infallibilitatem hauriat. Ut ergo hac Dei in dicendo veritas clariùs innotescat, nonnullas hic circa eam ad totius huius de Fide tractatus conclusionem inquiremus: quamvis enim res tam clara videatur non posse Deum falsum dicere, ut nullus de eâ relictus sit ambigendi locus, eo tamen audacia processerunt nonnulli, ut hoc affirmare non sint veriti, quos proinde res Theologicas tractantibus nefas est non refellere, sed Dei veritatem ab hac calumniâ vindicare debent, & obstruere os loquentium iniqua.

SECTIO PRIMA.

Vtrum Deus falsum aliquid dicere, aut mentiri possit.

I. Quid sit mendacium.

MENDACIUM, ut communis jam habet Theologorum opinio, est Manifestatio rei contra id quod existimatur verum: seu, ut alii illud definiunt, est Enunciatio contra

In idem videntur variæ definitiones mendacii.

mentem loquentis: quod conforme est doctrinæ Divi Augustini lib. de mendacio, cap. 3. ubi ait, Ideo aliquem mentiri, quia aliud habet in animo, aliud verbis enunciat: ubi etiam ait S. Doctor, non verbis tantum, sed etiam signis ac nutibus mentiri aliquem posse; strictè tamen loquendo volunt multi mendacium in solis vocibus consistere, factis namque significare falsum, est simulatio potius quam mendacium, ut docet S. Tho-

mas quæst. III. art. 1. Quòd verò dicunt aliqui ad mendacium requiri intentionem fallendi, non ita intelligendum est quasi, ut quis mentiatur, habeat directè & formaliter animum decipiendi, sed indirectè tantum ac remotè, & radicaliter, seu quòd habeat animum scienter proferendi propositionem falsam, quam novit esse talem, & hoc modo det occasionem deceptionis, quamvis ipse non intendat formaliter per eam quemquam decipere.

Quomodo in mendacio interveniat animus fallendi.

Mentiri ergo, ut vetus dictum habet, est contra mentem ire: unde non est idem mentiri & dicere falsum, potest quippe aliquis & falsum dicere sine mendacio, & verum cum mendacio, si nimirum in primo casu id quod falsum est, putet esse verum, in secundo verò id quod re ipsa est verum, existimet esse falsum; sicque in eo sita est malitia mendacii, quòd verba dissonant à mente, seu in dissonantiâ ac dissidio, ut ita dicam peccatoris & linguæ: quæ est ipsissima doctrina S. Augusti-

Mentiri est contra mentem ire.

S. Augustini in Enchirid. cap. 18. ubi ait Mendacium esse, dicere aliquid scienter aliter ac sentimus.

III. Ex hac verò occasione quæri potest, Utrum sicut qui occidit feram putans esse hominem, non committit homicidium completum & consummatum; sed affectu tantum, non effectu, unde si censura aliqua esset annexa homicidio, eam non incurreret; quæri inquam, potest utrum idem dicendum sit de mendacio. Existimo juxta principia hæc posita, & notionem mendacii jam traditam, disparem hac in re esse rationem inter homicidium & mendacium; in hoc enim casu verba ejus discordant à mente, & aliud putat, aliud loquitur, sicque non affectu tantum, sed etiam effectu mentitur, & completum ac consummatum mendacii peccatum committit. Unde si poenæ aliquæ aut censuræ mendacio essent annexæ, illas incurreret, cum verè & propriè mentiretur: & idem dicendum de illo, qui hoc etiam modo pejeraret. His ergo positis

IV. Sanctus Augustinus libro contra mendacium, cap. 2. & de hæresibus 70. refert Priscilianistas hæreticos, ut sua excusarent mendacia, & speciosum sibi hac in re prætextum obtenderent asseruisse Deum sæpius fuisse mentitum: Non se aliter, inquit S. Augustinus, arbitantes veracem suam ostendere falsitatem, nisi veritatem dicant esse mendacem.

V. Nec satis roctè hac in re procefferunt nonnulli Catholici, qui quamvis Deum de potentiâ ordinariâ mentiri non posse assererent, dicebant nihilominus posse cum mentiri de potentiâ absolutâ: ita Petrus de Aliaco in 1. quæst. 2. dub. 3. & Adamus in 3. Dist. 14. quæst. 5. dub. 2. Gabriël verò in 3. d. 12. quæst. 1. art. 3. dub. 1. affirmat posse Deum dicere falsum, hoc tamen faciendū, inquit, non mentitur; ad vitandam quippe vocis invidiam, inquit Suarez, mendacium præter hoc, quod est contra mentem ire, ait includere deordinationem quandam moralem, seu peccatum, quare licet Deus falsum diceret, non tamen mentiretur, quia hoc faciendū non peccaret. Idem docere videtur Robertus Holcot in 2. quæst. 2. art. 8. memb. 3. Hoc tamen, inquit P. Coninck Disp. 10. dub. 1. est abuti & rebus & vocibus; unde quoad præsentem questionem idem est mentiri & falsum scienter dicere, seu aliud mente judicare, aliud verbis exprimere.

VI. Ut clariùs hac in re procedamus, notandum falsitatem esse duplicem, materialem, quando quis id quod falsum est dicit putans nihilominus id esse verum, & formalem, quæ tunc intervenit, ubi quis sciens aliquid esse falsum, illud tamen affirmat, aut sciens esse verum negat, in quo mendacium formale situm est: quod etiam tunc contingit, quando quis existimans aliquid esse falsum illud affirmat, quamvis re ipsa sit verum, sicque mentitur, non quia dicit falsum, sed quia dicens etiam verum, loquitur contra mentem, & aliud interiùs judicat, aliud verbis profert exteriùs, de quo fusiùs dictum est, numero secundo & tertio.

VII. Conclusio: Deus nullo ex his modis mentiri aut falsum dicere potest: hæc est certa & indubitata sententia, idque loquendo non de potentiâ tantum ordinariâ, sed etiam de absolutâ. Prima pars de mendacio materiali constat, Deus enim, cum omnia perfectè noverit, non potest aliquid falsum dicere ignorans id esse falsum,

seu existimans esse verum, cum omnia oculis ejus nuda sint & aperta, & nullâ in re falli ullâ ratione possit.

Secunda pars de mendacio formali ostenditur inprimis ex Scripturâ, ad Hebræos 6. vers. 17. ubi sic loquitur Apostolus: In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis hæredibus immobilitatem Consilii sui, interposuit jusjurandum: ut per duas res immobiles (promissionem scilicet & juramentum) quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habemus. His autem verbis evidens est Apostolum loqui de potentiâ absolutâ, alioqui solatium non esset fortissimum, cum dabitare absolutè possemus an Deus hic & nunc loquendo, seu testando non utatur potentiâ absolutâ. Quicquid ergo est revelatum à primâ & summâ veritate debet esse certissimum & verissimum, ut cum S. Thoma docent Theologi, alioqui nec prima esset veritas, nec summa, sicque Fides nostra non esset certissima, nec firmissimus assensus: quæ est ratio conclusionis à Sancto Thoma & Theologis assignata. Qua de re pluribus agemus Sectione sequente.

Hæc etiam veritas probatur ex illo ad Rom. 3. vers. 4. Est autem Deus verax, omnis autem homo mendax: hoc autem non de potentiâ tantum ordinariâ intelligendum est, sed etiam de absolutâ, ut communis habet Patrum sententia, qui hoc in ipsâ divinâ naturâ fundatum esse dicunt, quicquid autem Deo naturale est, nequit aliter se habere, etiam de potentiâ absolutâ. Idem, ut alia Scripturæ loca omittam, probatur ex illo Na. 23. vers. 19. Non est Deus quasi homo, ut mentiat: nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit ergo, & non faciet? locutus est, & non implebit? ubi, sicut in præcedente testimonio, sermo est de actu primo, seu de capacitate ad mentiendum, non de actu secundo, nec enim omnes homines actu mentiti sunt, ut Beatissima Virgo, & alii nonnulli viri sanctissimi; ac proinde sermo illic esse debet de potentiâ ad mentiendum.

Accedunt Patres, qui omnimodam Dei ad mentiendum incapacitatem luculenter adeo tradunt, ut nullus de eorum mente dubitare possit. Sanctus ergo Chrysostomus Homiliâ in Symbolum sic habet: Aliqua Deus non potest, ut falli, saltere, mentiri. Sanctus etiam Athanasius libro de Incarnatione Verbi: Absurdum est, inquit, Deum in suis verbis mentiri. Deinde S. Basilius sermone de abdicatione rerum sic habet: Hæc verba Dei sunt, & ideo falsa esse non possunt. Ad hanc rem etiam facit dictum illud S. Anselmi lib. 1. Cur Deus homo, cap. 12. Non sequitur, inquit, justum esse mentiri, si Deus vult mentiri, sed potius Deum illum non esse. Nam nequaquam potest velle mentiri voluntas, nisi in qua corrupta est veritas; imo que deserendo veritatem corrupta est: ubi loquitur apertè de potentiâ etiam absolutâ, cum dicit Deum non fore Deum, si mentiatur. Denique S. Augustinus lib. 22. de Civit. Dei, c. 25. Si volunt invenire, inquit, quod omnipotens non potest, habent prorsus. Ego dicam: mentiri non potest. Clariùs etiam rem hanc explicat lib. 1. de Symbolo, cap. 1. ubi hæc habet: Deus omnipotens est: & cum sit omnipotens, mori non potest, falli non potest, mentiri non potest, & quod ait Apostolus, negare seipsam non potest; quam multa non potest, & omnipotens est, & ideo omnipotens, quia ista non potest: nam si mori posset, non esset omnipotens, si mentiri, si falli, si iniquè agere, non esset omnipotens.

VIII. Ex sacris Literis ostenditur Deum non posse ullâ ratione mentiri.

Quicquid à primâ veritate dicitur debet esse verissimum, & certissimum.

IX. Alii Scripturæ loca probatur Deum nullo modo mentiri poss.

Sermo hic est de actu primo, seu capacitate ad mentiendum.

X. Auctoritate Patrum ostenditur, Deum non posse mentiri.

Clard loquuntur Patres, non de ordinariâ potentiâ, sed de absolutâ.

Sicut nec mori, nec falli, ita nec mentiri potest Omnipotens.

Tom. II.

XI. *Ostenditur inanam esse distinctionem illam de potentiâ ordinariâ & absolutâ.*

Ex quibus Patrum dictis manifestè habetur inanem esse eorum distinctionem, quos supra num. 5. retuli, qui dicebant non posse quidem Deum mentiri de potentiâ ordinariâ, posse tamen de potentiâ absolutâ: Patres siquidem, ut vidimus, de potentiâ absolutâ loquuntur, iis quippe utuntur exemplis, quibus hoc apertè indicant, velle se Deum, per nullam omnino potentiam mentiri posse; dicunt namque eum non magis posse mentiri, quàm mori, quàm falli, quàm iniquè agere, quàm negare seipsum; hæc autem Deo per nullam potentiam possunt contingere. Plura hæc de re Sectione sequente.

XII. *Idem in phrasi Scripturæ ostenditur scienter dicere falsum.*

Habetur secundo, non minus inanem esse distinctionem illam Gabriëlis supra, eodem numero quinto positam, qui aiebat posse quidem Deum falsum dicere, sed non mentiri, nam secundum modum loquendi Scripturæ idem est mentiri & falsum scienter dicere, unde in loco illo Num. 23. citato, ut vidimus, ait Propheta: *Dixit ergo, & non faciet: locutus est, & non implebit.* Si namque Deus non impleat quod promissit, alterum è duobus sequatur necesse est, vel eum promississe absque animo faciendi, vel mutasse sententiam, quorum primum est mentiri, secundum mutari. Unde Joan. 8. vers. 55. dicit Christus: *Si dixero quia non scio eum (Patrem) ero similis vobis mendax: ergo clarum est Christum pro eodem sumere mentiri, & scienter falsum dicere.* Qua de re in sequentibus iterum redibit sermo.

Si Deus non stare promissis, vel mentiretur, vel mutaretur.

SECTIO SECUNDA.

Uterius ostenditur Deum nullâ ratione mentiri, seu falsum dicere posse.

I. *Deus etiam per alios, qui ejus nomine loquuntur, mentiri non potest.*

SECUNDA Conclusio: Deus sicut per se mentiri, seu falsum dicere non potest, ita nec id facere potest per alium. Dixi, mentiri seu falsum dicere; quamvis enim in nobis, ut Sectione præcedente ostendi, hæc duo separari possint, cum variarum rerum ignorantia laboremus, nec quisquam, citra specialem Dei illustrationem & instructionem, usque adeo sit perspicax, ut rerum omnium perfectam habeat notitiam, ex quo accidere potest, ut ignoranter dicat falsum, existimans illud esse verum, idèoque non mentitur formaliter, quia non dicit falsum scienter, in Deo tamen, qui res omnes perfectissimè cognoscit, hæc duo, falsum dicere & scienter falsum dicere, separari non possunt, cum si falsum diceret, sciret id esse falsum, & consequenter esset mendacium formale.

In Deo perinde est falsum dicere, & scienter dicere.

II. *Quisquis per alios aliquid dicit, illud verè censetur dicere.*

Probatur itaque Conclusio; quicquid enim Deus per alios dicit, verè dicit, sicut qui aliquid per alium occidit, verè illum occidit; unde & David Uriam, & Judæi Christum verè occiderunt, quamvis nec David Uriæ, nec Judæi Christo vulnera per se & immediatè infixerint: sic etiam Lucæ primo, & capite primo Epistolæ ad Hebræos dicitur Deus per Prophetas locutus: cum ergo Deus quod per alios dicit, verè dicat, non minus falsum diceret & mentiretur, si per alios hoc faceret, quàm si faceret immediatè per seipsum. Quare, sicut supra diximus, si Deus vel semel per se aliquid falsum diceret, nulla esset illius auctoritas, quia dubitare semper possemus, an aliàs etiam non esset falsum quod

Deus, si per alium diceret falsum, mentiretur.

loquitur, ita & si falsum diceret per alium, sicque nulla esset auctoritas sacræ Scripturæ, quam nobis per Prophetas tanquam per nuncios suos veluti Fidei regulam tradidit, sicque & Fides ipsa fluctuaret, nec haberet eam firmitatem, quam omnes in Fide Theologicâ requirunt.

Probatur ulterius Deum nec per se, nec per alios mentiri posse; mendacium siquidem, ut docet Sanctus Augustinus in libro de mendacio & contra mendacium, putatque esse de Fide hæref. 70. est intrinsecè malum: quæ etiam est sententia S. Thomæ infra, quæst. 110. art. 3. docentque passim Theologi, & ideo prohibitum, non è contra, malum quia prohibitum, ergo à Deo procedere nullo modo potest, quamvis enim lege Deo prohibitum non sit, Summo bono tamen ab intrinsecò, & prædicatis essentialibus omne malum repugnat: antecedens verò mendacium scilicet esse intrinsecè malum probatur ex illo ad Rom. 3. vers. 8. ubi loquens Apostolus de mendacio damnat dictum illud quorundam asserentium: *Faciamus malâ ut eveniant bona*, apertè significans mendacium ita malum esse, ut nullâ de causâ fieri possit, nec ullo sine cohonestari: unde Alexander tertius Cap. Super eo de usuris asserit sacras literas prohibere, ne quis vel pro alterius vitâ servandâ mentiat; quod indicio est mendacium esse intrinsecè & indispensabiliter malum.

III. *Mendacium est intrinsecè malum, ac proinde à Deo procedere nullo modo potest.*

Ex Apostolo probatur mendacium esse intrinsecè malum.

Nec pro alterius vitâ servandâ fas est mentiri.

Adde, quamvis daremus in hominibus licitum interdum esse mentiri ad ingens aliquod malum vitandum, quod nisi per mendacium vitari nequiret, in Deo tamen excusari non posset, omnipotens enim cum sit & infinitè sapiens, medium ei honestum deesse nequit ad finem quemcunque obtinendum, juxta illud Job 13. vers. 7. *Nunquid Deus indiget vestro mendacio, ut pro eo loquamini dolos?* Quare in Concilio Lateranensi sub Leone decimo gravissimè reprehenduntur, imo & excommunicantur illi, qui fictis revelationibus & miraculis Fidem confirmare, aut virtutem persuadere conantur. Unde ipsis etiam Ethnicis hoc solo naturæ lumine innotuit, nimirum, esto admitteretur posse homines nonnunquam graviosos necessitate mentiri, dum nullus alius iis occurrit, ingens aliquod malum, quod eorum capitibus imminet, vitandi modus, à Deo tamen ob rationem jam datam id fieri non posse: hoc Cicero, hoc Plato secundo de Republicâ circa finem docuit, mendacium scilicet, quamvis homini utile subinde esse posset, Deo tamen semper esse indignum.

IV. *Est mendacium excusari possit in hominibus, non tamen potest in Deo.*

Ethnicis solo natura lumine innotuit Deum non posse mentiri.

Insuper est peculiaris ratio, cur Deus mentiri nequeat, si enim vel semel mendacium, etiam levissimum diceret, summam illam suam auctoritatem amitteret: sicut enim dici passim inter homines de hominibus solet: *Si quis semel Fidem fregit, etiamsi per omnes Deos juraverit, Fides ei amplius non est adhibenda*, ita si Deus vel semel mentiretur, nulla deinceps esset ejus auctoritas, nec quisquam existimaret se ejus dictis securè Fidem postea adhibere posse: ac proinde sicut impossibile est Deum velle privare se hac supremâ auctoritate, ita impossibile est eum velle mentiri. Hinc etiam apud homines quotidie videmus, quamvis dicere leve aliquod mendacium sit peccatum tantummodo veniale, si tamen quis falsitatem illam firmet juramento, censetur semper peccatum mortale, quod nimirum Deum in testem rei falsæ vocare, sit eum suâ auctoritate privare, & reddere mendacem.

V. *Specialis ratio cur Deo repugnet mendacium.*

Grave peccatum est Deum in testem levissimè etiam mendacium vocare.

Si quis

SECTIO TERTIA.

Solvuntur argumenta contententia Deum posse testificari falsum.

VI. Ratio à priori cur mendacium sit in se in se malum, non ita faciliè est assignatu.

Nunquam occurrere potest necessitas dicendi mendacium.

Error Cassiani.

VII. Hæreticum est asserere Deum ullo modo posse mentiri.

VIII. Impossibile est Deum non implere quod promissit.

Non potest Deus incitare aut incitare ad mendacium.

Dictum D. Augustini circa mendacium.

Si quis autem querat, in quo hæc tanta mendacii malitia consistat, quæ illud ita turpe reddat & inhonestum intrinsecè, ut nullo, quantumvis recto appposito fine, cohonestari possit, non ita dictum est facile. Assignari tamen hujus ratio potest, quod nimirum mendacium sit ex naturâ suâ destructivum convicium humani, omnemque inter creaturas rationales societatem & commercium tollat: unde quisquis huic vitio est obnoxius, mendaciusque eos quibuscum agit, non indirectè tantum, sed directè decipere solet, indignus est qui inter homines degat, & ab omnium consortio censetur quàm longissimè ablegandus. Eo autem gravius est hoc malum, quòd ubi necessitas aliqua occultandæ veritatis occurrat, aliæ viæ sint id præstandi, ut per æquivocationem &c. ut postea latius dicitur: mendacium verò est per se, & directè aptum ad mentis sinceritatem corrumpendam, hominemque inidoneum planè reddendum, qui cum aliis versetur, habetque in se indecentiam omnino indispensabilem. Quare erravit Cassianus, qui Collatione 13. dicebat, vel necessitate urgente, vel humilitatis gratiâ, ut ad proprias virtutes tegendas, licitum esse mentiri.

Ex dictis sequitur sicut est hæreticum asserere, Deum per se posse mentiri, ita & hæreticum est affirmare eum posse mentiri per alios; Scripturæ siquidem, dum negant Deum posse mentiri, loquuntur de illâ locutione, qua nobis locutus est per Prophetas. Quare Canus, cum libro secundo de locis Theologicis rectè dixisset, hæreticum esse asserere Deum per se posse mentiri, non rectè ibidem dubitat an eadem censurâ notandi sint qui dixerunt Deum mentiri posse per alium, cum Patres docentes Deum mentiri non posse, loquantur contra Priscilianistas affirmantes Deum per Prophetas esse mentitum.

Ex dictis sequitur non posse Deum non stare promissis, & illud quod pollicitus est, non implere. Hæc etiam est communis Catholicorum sententia, & existimo similiter esse de Fide; Scripturæ siquidem dum dicunt impossibile esse ut Deus mentiatur, de illo mendacio ut plurimum loquuntur, quod committeret Deus, si quæ promissit non impleret. Unde impossibile etiam est Deum cuiquam præcipere mendacium, aut ad illud incitare seu impellere. Ratio primæ partis est, quam supra assignavimus; mendacium quippe est intrinsecè malum, & inhonestum, cum enim veritas honesta sit, honestum esse nequit veritatem, seu honestatem oppugnare, conarique illam pro viribus destruere, quòd tamen facit quisquis mendacium scienter profert, seque hoc pacto opponit veritati. Secunda verò pars probatur: si namque Deus incitaret aut impelleret ad mendacium, incitaret & impelleret ad peccatum, quòd Deo planè est indignum, ut omnes Catholici fatentur. Quàm verò Deo repugnet mendacium, & consequenter quemquam ad illud incitare, constat ex illo Divi Augustini libro 83. Quæst. 9. 53. Sicut ergo, inquit, summa & propo divina virtus est, neminem decipere, sic ultimum vitium est quemlibet decipere.

OBJECIES primò, Deus alia potest, quæ non minus mala sunt quàm mendacium, ut occidere innocentem: sicut ergo dispensavit cum Abraham ut filium suum innocentem vellet occidere, & cum Filiis Israël in furto, ut nimirum spoliarent Egyptum, ingentemque inde prædam discedentes auferrent, ergo & secum vel cum aliis dispensare potest in mendacio.

Respondetur Deum ratione supremi dominii, quod in res omnes habet, posse de vitâ & bonis omnium disponere; cum sit Dominus non solum ipsarum rerum, sed juris etiam quod quisque vel in bona vel vitam habet, unde nihil in hoc inhonesti, ut vel vitam alicui vel bona auferat, eaque alteri donet. At verò si vel semel mendacium, etiam levissimum diceret, vilesceret ejus auctoritas, nullusque eum dignum censeret cui Fides unquam adhiberetur, & alia hujusmodi, quæ duabus præcedentibus Sectionibus fusè sunt declarata.

Objicies secundo: Potest Deus per alios mentiri, ergo & per seipsum, perinde enim est, ut diximus: antecedens probatur ex illo Ezechielis 14. vers. 9. Et Propheta cum erraverit, & locutus fuerit verbum, ego Dominus decepi Prophetam illum: quod vers. 4. & 5. pluribus exponitur. Hinc etiam 3. Regum, cap. 22. dicitur Deus posuisse spiritum mendacem in ore omnium Prophetarum. Unde 2. ad Theſalonicenses 2. vers. 10. dicit Apostolus: Ideo mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio. Alia hujusmodi in sacris literis habentur, quæ apertè docere videntur, Deum per alios testificari posse falsum. Deinde Rebecca & Jacob ex instinctu Spiritus Sancti videntur mentiti, ut deciperent Isaac, uti habetur Gen. 27.

Respondetur cum S. Thoma, illa omnia, quæ in argumento ponuntur intelligenda esse permissivè, quemadmodum Tomo præcedente illa etiam Scripturæ testimonia, in quibus asseritur, Deum quosdam excæcare vel obdurare, dixi similiter intelligenda esse permissivè. Ad quam rem aptè S. Augustinus libro 83. Quæstionum, quæst. 53. Quædam, inquit, per seipsum facit Deus; quæ illo solo digna sunt, ut illuminare, & beare animas: quædam verò per servientem sibi creaturam, quædam præcipiendo, alia verò permittendo; dum nimirum aliquid facit, præsciens fore ut aliqui inde decipiantur. Quæ etiam ratione intelligendus est S. Augustinus, dum eodem loco dixit, Deum, non per se, nec per bonos Angelos, sed per malos, alios nonnunquam malos decipere, nempe permissivè: & hoc sufficit, ut Deus dicatur quosdam per errorem, vel deceptionem punire, deceptionem scilicet non intendendo, sed tantum permittendo.

Ad id quod de Jacob & Rebecca dicebatur, affirmant nonnulli eos esse mentitos, hoc tamen non ex instinctu & inspiratione Dei eos fecisse asserunt, sed ex se, & ut finem illum, quem prætendebant, assequerentur. Dicendum tamen cum S. Augustino libro contra mendacium, c. 10.

L. Dicitur: Deus potest occidere innocentem, ergo & mentiri.

II. Ratio quare, licet Deus auferre possit bonâ aut vitam alterius, non tamen possit mentiri.

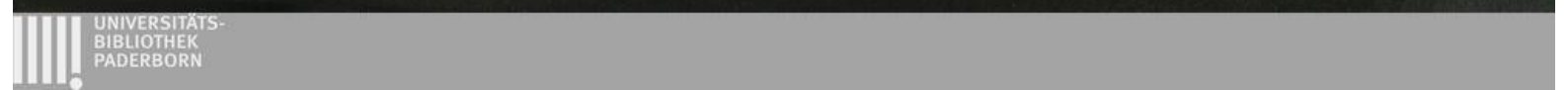
III. Dicitur secundò: Deus testificari potest falsum per alios, ergo & per seipsum.

Obicitur illud de Rebecca & Jacob.

IV. Illa Scripturæ testimonia intelligenda sunt permissivè.

Divi Augustini circa deceptionem explicatio.

V. Dicunt aliqui Rebecca & Jacob ex humana prudentiâ esse mentitum S. Augustino libro contra mendacium, c. 10.

Tom. II.

non fuisse mendacium, sed mysterium: quæ etiam est communis Theologorum sententia. Dico itaque cum divini verbi interpretibus, non caruisse veritate quod dixit Jacob patri suo Isaac: *Ego sum primogenitus tuus Esau*, jure enim fuit illius primogenitus, quamvis naturâ non esset, quemadmodum Joannes Baptista à Christo ipso vocatur Elias, nempe spiritu, quamvis personâ Elias non esset. Hoc clarissimè docet S. Gregorius Homiliâ septimâ in Evangelia: *Joannes, inquit, in spiritu Elias erat, in personâ Elias non erat. Quod ergo Dominus atetur de spiritu, hoc Joannes denegat de personâ.* Reliqua etiam omnia, quæ capite illo 27. Genesis dixit Jacob, sine mendacio intelligi possunt, ut consideranti patebit.

Jacob fuit primogenitus Isaac, non naturâ, sed jure.

VI. Objicit multa Deum promississe, quæ non implevit.

Prædictiones quædam sunt comminatoria.

Deus promissa semper implevit.

VII. Quamvis possit Deus destruere jus hominis non tamen possit mentiri.

Quisquis vel semel mentitur, indignus est cui Fides postea habeatur.

VIII. Explicatur dictū quoddam Innocentii Papa

Objicies tertio: Deus multa prædixit ut eversionem civitatis Ninive Jonæ cap. 3. & mortem Ezechie 4. Regum, cap. 20. quæ tamen neutiquam evenerunt. Multa etiam promissit, quæ non implevit: ex quibus sequi videtur, Deum aliquando fuisse mentitum. Respondetur circa illud de Ezechia & Ninive, promissiones illas non fuisse absolutas, sed comminatorias. in quibus tacita semper includitur conditio, si nimirum ii, quibus facta est comminatio, non se emendaverint. Ad illud quod de Cain afferunt nonnulli, Deum scilicet ei promississe fore ut non occideretur, qui nihilominus postea fuit occisus: ad hoc, inquam, respondetur Deum non promississe Caino eum non occidendum, sed neminem eum occisurum impunè.

Objicies quartò: Si quid obstat quo minus possit Deus nobis testificari falsum, & mentiri, est quia homo (idem est de Angelo) habet jus ne hoc modo decipiatur, sed Deus, ut numero primo diximus, ut supremus Dominus, non in bona tantum & vitam hominis, sed in jus etiam quod cuique in bona & vitam competit, habet jus, ergo in hoc etiam jus, quod homines habent ne decipiantur, Deus jus habet, & consequenter potest illud per supremum suum dominium destruere. Respondetur, licet Deus possit hoc jus hominis, ne directè & per mendacium decipiatur, destruere, non posset tamen mentiri, sic namque vilesceret ejus auctoritas, & indignus censeretur cui deinceps Fides haberetur, ut hic numero secundo, & fusiùs duabus præcedentibus Sectionibus est declaratum.

hactenus esse diximus, & consequenter potest circa illud tum in aliis, tum etiam in seipso Deus dispensare. Respondetur, mentem Pontificis solummodo esse, cognovisse Jacob ex divinâ revelatione jus primogenituræ sibi à Deo esse concessum, ita ut cum veritate dicere patri suo posset: *Ego sum primogenitus tuus.* Ugebis: dixit Isaac Genesis 27. vers. 35. ad Esau, *Venit germanus tuus fraudulenter, & accepit benedictionem tuam*, ergo in dictis illis Jacob fraus aliqua & mendacium intervenit; cum itaque totum hoc Jacob & Rebecca factum, ex Dei instinctu provenerit, Deus movere & instigare potest ad mendacium. Ad hoc tamen dico solum voluisse Isaac, in externâ illâ actione speciem quandam fraudis apparuisse.

circa mendacium.

Quo passu intelligenda sit illud: Venit germanus tuus fraudulenter.

Objicies sextò: Nonnulli ob sua scelera justè merentur decipi, ergo cum Deus omnem pœnam, quam quis meretur possit infligere, poterit eos per mendacium decipere. Negatur tamen consequentia, Deus enim nullam pœnam infligere potest, quæ ipsum dedecet, imo quæ ipsi est impossibilis, mendacium autem vel per se, vel alium ejus instinctu dictum, Deo est impossibile. Quamvis ergo æqualem quis, aut etiam majorem pœnam ob scelera mereri possit, quam sit deceptio per mendacium, hanc tamen à Deo sibi infligendam mereri ob rationem dictam non potest, etsi per equivocationem id fieri indirectè possit, aut etiam deceptionem per mendacium alterius interdum propter gravia hominis sic decepti peccata permettendo, non tamen potest Deus hoc mendacium per se dicere, vel per alium nomine Dei loquentem.

IX.

Licet Deus omnem justam pœnam possit infligere, neminem tamen potest per mendacium decipere.

Permittere potest Deus hominem per alterius hominis mendacium decipi.

Adde, etiamsi concederetur posse Deum inspirare, aut etiam præcipere nonnunquam alicui, ut innocenter credat alteri mendacium aliquod loquenti, non tamen inspirare, aut præcipere cuiquam potest ut mentiatur: exempli gratia, quamvis inspirare Deus posset rustico aut puero, ut pastori vel parenti credant, qui ipsis dicerent non dari Trinitatem, non tamen inspirare posset patri aut pastori, ut hanc falsitatem seu mendacium diceret. Nihilominus non potest Deus ad falsum credendum inspirare, sicut nec ut supra, Disp. 10. Sect. 5. & 6. ostendi. Deus nec actum nec habitum erroris potest infundere: sicut ergo hoc ob summam rei indecentiam Deus facere non potest, ita nec ad errorem seu falsum inspirare. Videantur dicta loco proximè citato. Alia quædam circa mendacium adjiciuntur Disp. sequente, Sectione tertiâ, sine.

X.

Aliud est præcipere ut quis innocenter credat mendacium, aliud præcipere mendacium.

Deus movere aut inspirare non potest ad falsum, seu errorem.

